

Pojmovnik američkih izbora

UNITED STATES EMBASSY
SERBIA

Sadržaj:

Aktuelni predsednik
Anketa/Anketiranje
Bakli protiv Valea
Biračka inicijativa
Birački predlog
Biračko telo
Blog
Blokada
Crvena država
Debata
Elektorski kolegijum
Finansiranje iz javnih izvora
Glasanje u odsustvu
Grupa građana protiv Savezne izborne komisije
Hečov zakon
Hroma patka
Izazivač
Izborni program
Izborni program
„Jedan okrug - jedan predstavnik“
Kandidat
Kandidat favorit
Kokus
Komisija za podršku izborima
Komitet za političko delovanje
Konvencija
Mekejn-Fajngold
Meki novac
Negativna kampanja

Neopredeljeni glasači
Nezavisni kandidat/birač
Nezvanično anketiranje/izjašnjavanje
Ograničenost trajanja mandata
Otvoreni preliminarni stranački izbori
Peševi kaputa
Plava država
„Podela glasa“
Podeljena vlast
„Pomozimo Americi da glasa“
Praćenje istraživanja javnog mnjenja
Prekrajanje izbornih jedinica
Preliminarni stranački izbori
Protestno glasanje
Rana promocija
„Rast podrške“ posle konvencije
Referendum
Relativna većina
Savezna izborna komisija
Sastanak u gradskoj skupštini
Sistem za prikupljanje dobrovoljnih priloga od poreskih obveznika
Specijalni komitet za političko delovanje
Spin doktor
Super utorak
Tematsko ispitivanje javnog mnjenja
Treća stranka
Trka konja
Tvrđi novac/međi novac
Ubedljiva pobeda
Ujednačeno finansiranje ili finansiranje iz javnih izvora
Upečatljiva izjava

Zakon o kampanji za savezne izbore

Zatvoreni preliminarni izbori

Reč unapred

Svake četiri godine, „prvog utorka, posle prvog ponedeljka meseca novembra“, pored izbora za jednu trećinu Senata i celokupni Predstavnički dom Kongresa (treba naglasiti da se članovi Predstavničkog doma biraju na svake dve godine, dok mandati senatora traju šest godina), biraju se i Predsednik odnosno Potpredsednik Sjedinjenih Američkih Država. Imajući u vidu kolosalnu moć i značaj Sjedinjenih Američkih Država u globalizovanim svetskim odnosima, kao i ovlašćenja Predsednika (posebno u oblasti spoljne i bezbednosne politike), od toga ko će tog dana biti pobednik na izborima, odnosno ko će osvojiti „čarobni broj“ od 270 elektorskih glasova, zavisi mnogo toga; ne samo građani Sjedinjenih Američkih Država, nego u većoj ili manjoj meri i drugi narodi sveta. Ne treba da čudi, otuda, besprimeran interes za ishod ovog izbornog nadmetanja gotovo u svakom delu Zemljine kugle. Ovogodišnji izbori nisu nikakav izuzetak: inače, sve ono što se bude dešavalo na dan izbora 6. novembra zapravo je završnica jednog dugog, iscrpljujućeg i skupog nadgornjavanja između aktuelnog predsednika Sjedinjenih Američkih Država, Baraka Obame i njegovih izazivača, pre svih kandidata Republikanske stranke, Mita Romnija.

Tim povodom, Centar za društveni dijalog i regionalne inicijative kao organizator Seminara studenata Fakulteta političkih nauka, pojačao je svoje snage saradnjom sa Udruženjem za studije SAD u Srbiji i svoj VI po redu seminar, koji se ove godine održava upravo u vreme predsedničkih izbora u Sjedinjenim Američkim Državama, posvetio upravo ovoj temi. Pored mnogobrojnih drugih aktivnosti, ideja organizatora je bila da se studenti diplomskih akademskih master studija Sjedinjenih Američkih Država na Univerzitetu u Beogradu - Fakultetu političkih nauka delatno uključe u ostvarivanje ovog poduhvata. Pored pažljivog praćenja izbora, odnosno samih kandidata i glavnih tema u kampanjama, jedna od važnijih stvari bila je i prevod upravo ovog Pojmovnika američkih izbora na srpski jezik. Sam pojmovnik je inače deo Internet sajta Stejt dipartmenta koji je posvećen američkim izborima.¹

Iako su u samom prevodu Pojmovnika učestvovali gotovo svi studenti diplomskih akademskih master studija SAD na Univerzitetu u Beogradu - Fakultetu političkih nauka generacije 2012 / 2013, želimo naročito da istaknemo rad i zalaganje naših koleginica i kolega: Jelene Mitić, Ivane Katić, Božane Mirkov, Tamare Divjakinje, Nevene Popović, Borisa Bašcarevića, Darka Čačića, Miloša Nikolića, Milana Paprice, Ivana Vejvode, Petra Glišića... Takođe, dragocen doprinos u prevodu ovog pojmovnika dao je i kolega Nikola Jokanović; lekturu pojmovnika uradila je Božana Mirkov.

Poduhvat u celini ne bi bio moguć bez pomoći ambasade Sjedinjenih Američkih Država u Beogradu, a posebno gospođe Tijane Hrkalović iz Odeljenja za javne poslove ambasade. Najposle, podrška za štampanje Pojmovnika, kao i za održavanje samog skupa, stigla je od naših prijatelja iz Balkanskog fonda za demokratiju.

---

¹ Tekst se u originalu može pronaći na sledećoj internet adresi:
<http://iipdigital.usembassy.gov/st/english/article/2011/12/20111228115119tegdireb2.994281e-02.html#axzz2AivtSg4o>

Želimo da istaknemo da je saradnja koju smo imali sa Centrom za društveni dijalog i regionalne inicijative, kako povodom ovog projekta, tako i u nekim sličnim dešavanjima ranije, za nas bila istinsko zadovoljstvo. Gospodi Stevanu Nedeljkoviću, Branislavu Nešoviću, Dušanu Milenkoviću, Branku Vučiniću, Milanu Krstiću i Veljku Petroviću, dugujemo zahvalnost, ne samo zato što je ovaj Pojmovnik ugledao svetlost dana, nego što je i ovaj skup posvećen predsedničkim izborima u Sjedinjenim Američkim Državama 2012. godine bio moguć.

Naposletku, a u skladu sa drevnom latinskom maksimom da „reči lete a da ono što je zapisano ostaje,“ nadamo se da će ovaj rečnik biti od pomoći svima onima koji nastoje da razumeju izbore u vodećoj zemlji današnjice, i to ne samo ove iz 2012.godine, nego i sve one koje će uslediti u godinama koje dolaze.

U Beogradu, o Svetom Luki 2012. godine.

prof. dr Dragan R. Simić
asist. mr Dragan Živojinović

Aktuelni predsednik (Incumbent)

Aktuelni predsjednik je osoba koja se trenutno nalazi na toj funkciji. Kroz istoriju, aktuelni predsjednici su imali veće izgleda za reizbor.

Anketa/Anketiranje (Poll/Polling)

Ispitivanje javnog mnjenja se vrši kada firma, koja se bavi anketiranjem, stupi u kontakt sa nasumično izabranom grupom građana koji predstavljaju reprezentativni uzorak, da bi im postavila niz tipskih pitanja. Kada se anketa pravilno sprovede, njeni rezultati odražavaju raspon stavova i procenat građana koji zastupaju takve stavove, i to na način koji oslikava te odnose na nivou celokupne populacije. Ispitivanja javnog mnjenja pružaju sliku o tome šta mnogi Amerikanci misle o različitim kandidatima i društvenim temama. Videti takođe odrednicu **Tematsko ispitivanje javnog mnjenja**.

Bakli protiv Valea (Buckley v. Valeo)

Pravni spor *Bakli protiv Valea* završen je 1976. značajnom odlukom Vrhovnog suda Sjedinjenih Američkih Država o pravnoj regulativi vezanoj za finansiranja kampanje, koja je poduprla Savezni zakon o izbornim kampanjama i obaveze obelodanjivanja detalja finansiranja kampanje ograničenja doprinosa, kao i odredbe za javno finansiranje predsedničkih izbornih kampanja. Sud je odbacio zakonska ograničenja o trošenju, osim ograničenja koja su predsednički kandidati koji primaju javna sredstva dobrovoljno prihvatili. Time su kandidatima za Kongres omogućena neograničena trošenja (jer oni ne primaju javna sredstva), kao i osobama ili grupama koje vode kampanju za ili protiv kandidata, ali koji ne koordiniraju svoje aktivnosti sa drugim kandidatom ili kampanjom. Sudska odluka takođe kaže da kandidati koji ne primaju javni novac ne moraju da ograniče troškove kampanje iz svojih privatnih fondova. Videti takođe odrednicu **Mekejn-Fajngold (McCain-Feingold)**.

Biračka inicijativa (Ballot initiative)

Biračke inicijative su primer neposredne demokratije u Sjedinjenim Američkim Državama, putem kojih građani mogu da predlože zakon ili amandmane na ustave saveznih država. Neke inicijative predlažu ukidanje postojećih državnih zakona. Države se razlikuju po broju neophodnih potpisa, koji se zahteva kako bi se inicijativa stavila na glasanje. Ove inicijative (u nekim državama poznate kao „birački predlozi“) često su, ne u svim slučajevima, predmet odobravanja proste većine. Videti takođe odrednicu **Referendum (Referendum)**.

Birački predlog (Proposition)

Videti odrednice **Gradanska inicijativa i Referendum**.

Biračko telo (Constituency)

Pojedinci koje zastupa državni zvaničnik sačinjavaju njegovo biračko telo. Ponekad se ovaj pojam koristi da označi samo one koji su glasali u korist izabranog zvaničnika. Izborna telo predsednika čine svi Amerikanci; izborna telo gradonačelnika obuhvata ljude koji imaju prebivalište u tom gradu.

Blog (Blog)

Blog je skraćena za Weblog, i to je onlajn dnevnik. Kandidati koriste blog kako bi javnost upoznali sa svojim aktivnostima. Ostali koriste blog kako bi pratili kampanju ili druge događaje. Političke blogove stvaraju „blogeri“, pojedinci koji postavljaju komentare ili tumače vesti iz svoje perspektive. Politički blogovi, kao i svi ostali, predstavljaju široki spektar mišljenja.

Blokada (Gridlock)

Termin blokada u politici označava situaciju u kojoj jedna politička stranka ili struja stvara prepreke koje blokiraju ili ozbiljno remete postizanje kompromisa o zakonodavnim ili političkim pitanjima.

Crvena država (Red State)

Termin označava saveznu američku državu u kojoj većina glasača obično podržava republikanske kandidate i ciljeve. Videti takođe odrednicu **Plava država**.

Debata (Debate)

Debata je jasno uređena rasprava koja uključuje dve ili više suprotstavljenih strana. U američkoj politici debate su vremenom postale sinonim za televizijski program tokom kojeg kandidati izlažu lične stavove ili stavove svojih partija odgovarajući na pitanja predstavnika medija ili članova publike. Debate se mogu odvijati i preko radija, Interneta ili na neposrednim okupljanjima pripadnika lokalne zajednice. U debati mogu da učestvuju svi kandidati za funkcije na svim nivoima vlasti.

Elektorski kolegijum (Electoral College)

Predsednik i potpredsednik biraju se primenom sistema elektorskih kolegijuma koji predviđa da svakoj pojedinačnoj državi pripada onoliko elektorskih glasova koliki je broj njenih predstavnika u oba doma Kongresa. Distriktu Kolumbija pripadaju tri elektorska glasa. Kandidat mora da osvoji 270 od ukupno 538 raspoloživih glasova da bi pobedio na izborima.

Finansiranje iz javnih izvora (Public Funding)

Videti odrednicu **Ujednačeno finansiranje**.

Glasanje u odsustvu (Absentee voting)

Glasanje u odsustvu omogućava glasačima koji nisu u mogućnosti da stignu na biračka mesta, da glasaju. Različite okolnosti, kao što su: boravak u inostranstvu, bolest, putovanje ili vojna služba, mogu da spreče glasače da izađu na biralište na dan izbora. Glasački listići za odsutne omogućavaju registrovanim glasačima da glasaju poštom. Glasanje u odsustvu na predsedničkim izborima uređeno je federalnim zakonom. Za sve ostale izbore, pravila za glasanje u odsustvu određuju se i razlikuju od države do države. U saveznoj državi Oregon svi izbori se sprovode poštom, ali glasači imaju i mogućnost da lično glasaju na biračkom mestu.

Grupa građana protiv Savezne izborne komisije (Citizens United v. Federal Election Commission)

Ovom odlukom Vrhovnog suda, donetom 2010. godine, davaoci priloga i druge grupe ljudi uživaju ista prava koja bi imali da deluju kao pojedinci. Sud je takođe odlučio da Vlada ne može da uvede ograničenja na iznose koje ove grupe mogu da potroše na pružanje podrške ili kritikovanje političkih kandidata. Videti takođe odrednicu **Super PAK**.

Hečov zakon (Hatch Act)

Hečov zakon propisuje ograničenja koja se odnose na političko delovanje zaposlenih u izvršnoj vlasti na saveznom nivou i u upravi Distrikta Kolumbije, kao i na političko delovanje državnih i lokalnih službenika koji rade na programima koji se finansiraju iz saveznog budžeta. Prema tom zakonu, zaposlenima je dopušteno da se angažuju u predizbornim kampanjama, ali zabranjeno

im je da koriste svoja službena ovlašćenja s ciljem da utiču na rezultate izbora, i to bilo da traže ili prihvataju političku podršku i učestvuju u političkom delovanju dok su na dužnosti ili da ističu i nose predizborni reklamni materijal. Zaposleni na koje se odnosi Hečov zakon mogu da istaknu svoju kandidaturu na nestranačkim izborima, na primer, na izborima za funkcije u školskim odborima, ali zabranjeno im je da se kandiduju na stranačkim izborima.

Hroma patka (Lame duck)

Izraz „hroma patka“ označava izabranog zvaničnika u periodu od izbora naslednika koji će ga smeniti na toj funkciji do naslednikovog stupanja na dužnost. U političkom smislu, takav pojedinac se nalazi u oslabljenoj poziciji zbog predstojećeg isteka mandata.

Izazivač (Challenger)

Izazivač je kandidat koji učestvuje u izbornoj trci za političku funkciju, nadmećući se sa osobom koja trenutno obavlja tu funkciju. Videti takođe odrednicu **Aktuelni funkcioner**.

Izborni program (Platform)

Izborni program označava zvaničan pisani proglas jedne političke stranke o njenim političkim principima i ciljevima, uobličen i objavljen tokom izbora za predsedničkog kandidata stranke, a potvrđen na nacionalnoj konvenciji. U manje formalnom značenju, može označavati i poziciju kandidata prema određenom nizu političkih pitanja.

Jedan okrug - jedan predstavnik (Single-member district)

Izraz „jedan okrug - jedan predstavnik“ opisuje važeći princip za izbor nacionalnih i državnih predstavnika zakonodavne vlasti u SAD prema kojem svaki zakonodavni okrug bira po jednog kandidata, a pobjednik je kandidat koji dobije najviše glasova. Sistem „jedan okrug - jedan predstavnik“ omogućava da u svakom okrugu pobedi samo po jedna stranka. U proporcionalnom sistemu, koji je popularan u Evropi, koriste se mnogo veće izborne jedinice te po nekoliko predstavnika bude izabrano istovremeno, u zavisnosti od procenta glasova koji su ostvarile njihove stranke.

Kandidat (Nominee)

Kandidat je osoba koju su drugi članovi stranke izabrali da se na izborima nadmeće za određenu

funkciju. Kandidati mogu da se biraju na preliminarnim stranačkim izborima ili na kokusima. Kada samo jedan kandidat u stranci istakne svoju kandidaturu za određenu političku funkciju, direktno postaje kandidat te stranke bez daljeg postupka selekcije.

Kandidat-favorit (Front-runner)

Kandidat-favorit je onaj koji na svim izborima, i u svim fazama isticanja kandidature, slovi za najpopularnijeg kandidata, odnosno kandidata sa najvećim izgledima za pobjedu.

Kokus (Caucus)

Kokus predstavlja sastanak na lokalnom nivou, na kojem se registrovani članovi političke partije, na gradskom ili okružnom nivou, sastaju da bi izrazili podršku kandidatima. Kada su u pitanju funkcije na nivou država ili federacije, ovi izrazi podrške se kombinuju i tako se određuje kandidat partije na nivou te države. Ovaj pojam označava i grupu izabраниh zvaničnika koji imaju zajedničke ciljeve, i sastaju se u cilju planiranja politike koja treba da ostvari zajedničku političku agendu. Dva poznata primera ovakvih grupa su kongresni crni i kongresni hispanski kokus u Kongresu SAD; članovi ovih kokusa raspravljaju i ostvaruju interese svog biračkog tela.

Komisija za podršku izborima (Election Assistance Commission)

Komisija za podršku izborima je obrazovana zakonom Pomozi Americi da glasa iz 2002. godine i funkcioniše prevashodno kao nacionalna služba za pružanje podrške i informisanje o izborima. Komisija ujedno analizira rad savezne izborne administracije i daje mišljenje o izbornim procedurama.

Komitei za političko delovanje (Political Action Committee - PAC)

Komiteti za političko delovanje su politički komiteti koji nisu direktno povezani sa određenom političkom strankom, već sa korporacijama, radničkim sindikatima i drugim organizacijama. Komiteti prikupljaju novac za kandidate i učestvuju u drugim izbornim aktivnostima, a sve u cilju podrške konkretnim zakonskim rešenjima. Novčana sredstva se prikupljaju kroz dobrovoljne priloge članova, zaposlenih i akcionara. Uticaj i broj komiteta se značajno uvećao poslednjih godina: 1976. godine bilo je 608 komiteta, a 2010. oko 5.400.

Konvencija (Convention)

U godini održavanja predsedničkih izbora, pošto su završeni preliminarni izbori i održani sastanci kokusa, partije se sastaju da bi odabrale kandidata za funkciju predsednika - obično je u pitanju kandidat koji je obezbedio podršku većine delegata na konvenciji, a na osnovu ostvarenih pobeda u preliminarnim izborima. Kandidat za predsednika obično sam bira partnera u kampanji koji će biti kandidat za potpredsednika, ali izbor za potpredsednika može i da prepusti delegatima na konvenciji, bez preporuke za određenog kandidata.

Mekejn-Fajngold (McCain-Feingold)

Mekejnov i Fajngoldov zakon, ranije poznat pod nazivom Zakon o reformi predizborne kampanje usvojen na predlog obe stranke, dobio je ime po dvojici predlagača, Džonu Mekejnu, republikancu iz Arizone, i Raselu Fajngoldu, demokrati iz Viskonsina, koji su u Senatu zatražili da se ukine „meki novac“ kao sredstvo uticaja na kandidate koji se kandiduju za funkcije na saveznom nivou. Zakon je otklonio „rupe“ u zakonu koje su ranije dopuštale upotrebu „mekog novca“ kao vid pomoći kandidatima koji učestvuju u izbornoj trci za funkcije na saveznom nivou. Videti takođe odrednicu **Tvrđi novac/meki novac**.

Meki novac (Soft money)

Videti odrednicu **Tvrđi novac/meki novac**.

Negativna kampanja (Negative ads)

Ove propagandne poruke nastoje da ubede glasače da se opredele za određenog kandidata tako što protivkandidata prikazuju u lošem svetlu, dovodeći u pitanje njegovu/njenu ličnost ili njegove/njene ranije stavove i postupke u vezi sa nekim konkretnim pitanjem.

Neopredeljeni glasači (Swing voters)

Ishod izbora ponekad mogu da odluče glasači koji nisu privrženi nijednoj političkoj stranci budući da njihovi glasovi mogu da donesu „prevagu“ jednoj ili drugoj strani, u zavisnosti od konkretne društvene teme ili kandidata. Neopredeljeni glasači često menjaju svoj izbor na narednim izborima.

Nezavisni kandidat/birač (Independent)

Nezavisni kandidat ili birač je onaj koji nije povezan ni sa jednom političkom strankom.

Nezvanično anketiranje/izjašnjavanje (Straw poll/vote)

Ovaj izraz označava nezvanično glasanje koje se koristi u cilju predviđanja ishoda nekog zvaničnog glasanja ili pak da bi se izmerila relativna snaga kandidata za potrebe nekih budućih izbora. Dobri rezultati u nezvaničnim anketama mogu da podignu popularnost kandidatu, ali ne i nužno da predvide njegovu/njenu uspešnost na duži rok.

Ograničenost trajanja mandata (Term limits)

Ograničenost trajanja mandata podrazumeva da postoji ograničenje u broju godina koje funkcioner ili zakonodavac može da provede na toj dužnosti. Predsednik SAD na toj funkciji ne može provesti više od dva uzastopna mandata, odnosno osam godina. Za članove Senata i Predstavničkog doma ne postoji ograničenje. Neke državne i lokalne funkcije podležu ograničenju trajanja mandata.

Otvoreni preliminarni stranački izbori (Open primary)

Glasanje u kojem mogu da učestvuju svi registrovani glasači, bez obzira na to da li su registrovani kao demokrate, republikanci ili nezavisni. Videti takođe odrednicu **Preliminarni stranački izbori**.

Peševi kaputa (Coattails)

Izraz „peševi kaputa“ predstavlja aluziju na zadnji deo (tj. peš) muškog kaputa. U američkoj politici, ovaj izraz se odnosi na sposobnost zvaničnika ili kandidata koji uživa veliku popularnost, da poveća izgleda za pobedu drugih kandidata, koji potiču iz iste partije. Za ovog kandidata/kandidatkinju kaže se da ostale kandidate vodi do pobeđe „na peševima svog kaputa“.

Plava država (Blue state)

„Plava država“ je termin koji se koristi da označi federalnu jedinicu Sjedinjenih Američkih Država u kojoj većina glasača obično podržava kandidate Demokratske stranke. Videti takođe

odrednicu **Crvena država (Red state)**.

Podela glasa (Ticket splitting)

„Podela glasa“ je izraz koji označava glasanje za kandidate različitih političkih stranaka na istim izborima, na primer, kada birač glasa za demokratskog kandidata za predsednika, a za republikanskog kandidata za senatora. Pošto ovakvi glasači podržavaju kandidate iz više od jedne političke stranke, kaže se da oni „dele“ svoj glas.

Podeljena vlast (Divided government)

Podeljena vlast je naziv za situaciju u kojoj predsednik SAD dolazi iz jedne političke partije, dok, s druge strane, bar jednim domom Kongresa (Senatom ili Predstavničkim domom) upravlja druga politička partija. Ovakva situacija može da postoji i na nivou pojedinačnih država, pri čemu jedna partija daje guvernera, a druga upravlja zakonodavnim telom države. Podeljena vlast je česta pojava u američkom političkom sistemu.

Pomozimo Americi da glasa (Help America Vote Act - HAVA)

Kongres je usvojio zakon Pomozimo Americi da glasa, s ciljem da reši probleme do kojih je došlo prilikom glasanja na predsedničkim izborima 2000. godine. Zakon podstiče vlasti na državnom i lokalnom nivou da iz upotrebe izbace glasanje pomoću perforiranih kartica i mašina sa polugom. Na osnovu ovog zakona, države su od 2003. naovamo dobile 2,9 milijardi dolara u cilju unapređenja izbornog procesa. Takođe, ovim zakonom je obrazovana Komisija za podršku izborima koja je zadužena za pružanje podrške u sprovođenju saveznih izbora i prilikom primene izbornih zakona i programa.

Praćenje istraživanja javnog mnjenja (Tracking survey)

Vid ispitivanja javnog mnjenja koji omogućava kandidatima da prate raspoloženje birača tokom kampanje. Na početku istraživanja anketar ispituje isti broj glasača tri uzastopne večeri, na primer, po 400 glasača svake večeri, što ukupno čini 1.200 ispitanih glasača. Četvrte večeri, anketar ispituje dodatnih 400 glasača i njihove odgovore dodaje u bazu prikupljenih podataka, a izostavlja odgovore od prve večeri. Ako se nastavi sa tom praksom, uzorak čini stalnih 1.200 odgovora dobijenih u prethodne tri večeri. Posle nekog vremena, predstavnici kampanje mogu da izvrše analizu podataka prikupljenih tokom celokupnog istraživanja i da prouče uticaj određenih dešavanja na stavove birača. Videti takođe odrednicu **Anketa/Anketiranje**.

Prekranjanje izbornih jedinica (Redistricting)

Prekranjanje izbornih jedinica predstavlja proces ponovnog iscrtavanja geografskih granica između kongresnih okruga, odnosno izbornih okruga unutar država iz kojih se biraju članovi Predstavničkog doma. Na nivou država, demokrate i republikanci se nadmeću kako bi došli do zakonskih i političkih mehanizama za prekranjanje okruga, što najčešće čine uspostavljanjem kontrole nad zakonodavstvom država. Oni su tako u mogućnosti da izmene granice kongresnih okruga i to na način koji će njihovim strankama obezbediti prednost u biračkom telu.

Preliminarni stranački izbori (Primary)

Preliminarni stranački izbori su izbori na nivou pojedinačnih država na kojima glasači biraju kandidata iz redova jedne političke stranke koji kasnije, na opštim izborima, treba da odmeri snage sa kandidatom iz druge stranke. Preliminarni stranački izbori mogu biti „otvoreni”, što znači da svaki registrovani glasač na teritoriji jedne države može da glasa za kandidata koji će predstavljati tu političku stranku, ili pak „zatvoreni” - što znači da pravo glasa za kandidata određene stranke imaju samo registrovani glasači te stranke. Videti takođe odrednice **Zatvoreni preliminarni stranački izbori** i **Otvoreni preliminarni stranački izbori**.

Protestno glasanje (Protest Vote)

Glasanje za kandidata koji predstavlja treću opciju, ne zarad njega samog, već da bi se iskazalo nezadovoljstvo kandidatima iz redova dveju glavnih političkih stranaka.

Rana promocija (Front-loading)

Rana promocija označava praksu zakazivanja partijskih kokusa i preliminarnih stranačkih izbora na nivou pojedinačnih država već početkom kalendarske godine, znatno pre opštih izbora. Zakazujući svoje preliminarne stranačke izbore za raniji datum, država nastoji da pruži odlučujući podstrek svom stranačkom favoritu za predsedničkog kandidata, te da na taj način ostvari što veći uticaj na konačan izbor kandidata na nivou cele stranke.

„Rast podrške“ posle konvencije (Convention Bounce)

To je rast popularnosti predsedničkog kandidata (na osnovu istraživanja javnog mnjenja) u danima neposredno nakon njegove/njene nominacije na funkciju predsednika na nacionalnoj

konvenciji.

Referendum (Referendum)

Referendum je mehanizam pomoću kojeg zakonodavna vlast jedne države stavlja određeni zakon na neposredno glasanje građanima koji odlučuju da li će taj zakon biti usvojen ili odbačen. Termini referendum, birački predlog i građanska inicijativa često se koriste kao sinonimi.

Relativna većina (Plurality)

Metod relativne većine glasova služi za određivanje pobjednika na izborima. Relativna većina glasova je ostvarena u slučaju kada jedan kandidat dobije veći broj glasova od svojih protivkandidata, pri čemu taj broj ne mora da predstavlja apsolutnu većinu u odnosu na ukupan broj glasova. Na primer, ako jedan kandidat dobije 30 posto glasova, drugi isto toliko, a treći 40 posto, u tom slučaju, treći kandidat može da osvoji izbore relativnom većinom glasova.

Savezna izborna komisija (Federal Election Commission - FEC)

Ovo nezavisno regulatorno telo je zaduženo za sprovođenje zakona koji uređuje finansiranje izbornih kampanja na saveznom nivou. Komisija ima šest članova koje postavlja predsednik po dobijanju savetodavnog mišljenja i saglasnosti Senata. Savezna izborna komisija je osnovana 1974. godine, amandmanom na Zakon o kampanji za savezne izbore iz 1971. godine.

Sastanak u gradskoj skupštini (Town hall meeting)

Neformalano okupljanje, uglavnom lokalnog tipa, na kojem funkcioneri ili kandidati za određene funkcije odgovaraju na neposredna pitanja građana.

Sistem za prikupljanje dobrovoljnih priloga od poreskih obveznika (Taxpayer check-off system)

Ovaj sistem za prikupljanje dobrovoljnih priloga omogućava svim poreskim obveznicima u SAD da tri dolara od ukupnog iznosa svog godišnjeg poreza na dohodak prilože javnom Fondu za finansiranje predsedničkih izbora. Sve što treba da učine kako bi uplatili prilog jeste da na svojoj poreskoj uplatnici štikliraju kvadratić čime potvrđuju da žele da učestvuju u tom sistemu. Ovaj prilog ne uvećava i ne umanjuje iznos poreza, već se tri dolara od ukupnog iznosa plaćenog

poreza ulaže u Fond za finansiranje kampanja za predsedničke izbore. Videti takođe odrednicu **Ujednačeno finansiranje**.

Specijalni komitet za političko delovanje (Super PAC)

Ova vrsta komiteta za političko delovanje može da prikuplja neograničena novčana sredstva od donatora kojima se, ako to žele, daje mogućnost da ostanu anonimni. Specijalnim komitetima je zabranjeno da uplaćuju direktne donacije pojedinačnim kampanjama, kao i da koordiniraju svoje aktivnosti sa kandidatima ili političkim strankama. Videti takođe odrednicu **Grupa građana protiv Savezne izborne komisije**.

Spin doktor (Spin doctor)

Spin doktor je savetnik za medije ili politički konsultant angažovan u kampanji s ciljem da kandidatu obezbedi najveći mogući publicitet. Kada savetnici za medije primene svoju veštinu, za njih se kaže da „spinuju“, odnosno prave „spin“ kako bi određenu situaciju ili događaj predstavili u što povoljnijem svetlu po stranu koju zastupaju.

Super utorak (Super Tuesday)

Rasprostranjena upotreba izraza „super utorak“ datira iz 1988. godine, kada se grupa južnih država udružila radi organizacije prvog velikog i uspešnog niza preliminarnih stranačkih izbora koji su imali za cilj da ojačaju ulogu južnih država u procesu izbora predsedničkih kandidata i smanje uticaj ranog glasanja na kokusu u Ajovi i na preliminarnim stranačkim izborima u Nju Hempširu. Danas je značenje ovog izraza nejasno zbog činjenice da se u isti utorak ili nekoliko utoraka može održati i po nekoliko preliminarnih stranačkih izbora u različitim delovima države. Ovo grupisanje izbora je važno zbog masovnosti i istovremenosti glasanja koje obično određuje sudbinu potencijalnih predsedničkih kandidata, budući da se u jednom dahu izabere veliki broj delegata koji će glasati na konvenciji. Ove godine super utorak je bio 6. marta, ali kako su neke države pomerile svoje preliminarne stranačke izbore za ranije datume, ovogodišnji utorak je bio „manje super“ nego na prošlim izborima.

Tematsko ispitivanje javnog mnjenja (Push Polling)

Tehnika ispitivanja javnog mnjenja koja se koristi za testiranje potencijalnih tema u kampanji kroz analizu odgovora ispitanika na vrlo konkretna pitanja o nekoj društvenoj temi ili kandidatu. Videti takođe odrednicu **Anketa/Ispitivanje javnog mnjenja**.

Treća stranka (Third party)

Svaka politička stranka koja ima svoju biračku bazu i aktivno utiče na konačan ishod izbora, a ne spada u jednu od dve stranke koje dominiraju politikom Sjedinjenih Američkih Država još od kraja 19. veka.

Trka konja (Horse race)

Izraz „trka konja“, kao metafora za izbornu kampanju, koristi se da označi napeto takmičenje i dočara uzbuđenje koje ljudi osećaju kada prate sportsko takmičenje.

Tvrđi novac/međi novac (Hard money/Soft money)

Tvrđi i međi novac su termini koji se koriste da bi se napravila razlika između finansiranja kampanje koje je propisano Saveznim zakonom o finansiranju kampanja i onog koje ne podleže tom zakonu. Izraz tvrđi novac označava priloge pojedinaca i grupa koji su direktno namenjeni kandidatima koji učestvuju u izbornoj trci za funkcije na saveznom nivou. Takvi prilozi su ograničeni zakonom. Izraz međi novac se odnosi na donacije koje nisu regulisane zakonom i koje mogu da budu upotrebljene isključivo za građanske aktivnosti, kao što su inicijative za registrovanje glasača, aktivnosti u cilju jačanja stranačke infrastrukture, administrativni troškovi, kao i za pružanje podrške državnim i lokalnim kandidatima. Prilozi u međom novcu, po zakonu, ne mogu biti upotrebljeni za pružanje direktne podrške kandidatu za saveznu funkciju. Vrhovni sud SAD je 2003. godine potvrdio odluku Kongresa iz 2002. kojom su uvedena ograničenja za priloge u međom novcu. Videti takođe odrednicu **Mekejn-Fajngold**.

Ubedljiva pobeda (Landslide)

Pobeda u kojoj je jedan kandidat osvojio znatno više glasova u odnosu na druge kandidate.

Ujednačeno finansiranje ili finansiranje iz javnih izvora (Matching funds or public funding)

Predsednički kandidati mogu dobiti novac iz javnih izvora ukoliko pristanu da ograniče troškove svojih kampanja. Pojedinačni prilozi koji u ukupnom iznosu ne premašuju 250 dolara po osobi ispunjavaju uslov da, po principu dolar-za-dolar, budu osnov za potraživanje sredstava iz Fonda za finansiranje predsedničkih kampanja. Ovaj fond obuhvata prihode ostvarene od dobrovoljnih

uplata u fiksnom iznosu od tri dolara po osobi, koje poreski obveznici mogu da uplate zajedno sa porezom na dohodak. Videti takođe odrednicu **Sistem za prikupljanje dobrovoljnih priloga od poreskih obveznika**.

Upečatljiva izjava (Sound bite)

Upečatljiva izjava je kratka, jasna izjava predizbornog kandidata koja se lako pamti i neprestano emituje u informativnim programima na radiju i televiziji. U **negativnoj kampanji** često se koriste poruke istrgnute iz konteksta da bi se skrenula pažnja na nepopularne stavove koje zastupaju protivkandidati.

Zakon o kampanji za savezne izbore (Federal Election Campaign Act - FECA)

Zakon o kampanji za savezne izbore, donet 1971. godine uz izmene i dopune iz 1974, 1976. i 1979. godine, uređuje finansiranje izbora na saveznom nivou. Zakon propisuje da su kandidati i politički komiteti dužni da obelodane svoje izvore finansiranja i način na koji troše taj novac. Zakon uređuje pitanje sakupljenih priloga i troškova tokom kampanje za savezne izbore i propisuje pravila za finansiranje predsedničkih izbora iz javnih izvora.

Zatvoreni preliminarni izbori (Closed Primary)

Na preliminarnim stranačkim izborima kandidati dve najveće stranke (Demokratske i Republikanske) učestvuju u nadmetanju za partijsku nominaciju na funkciju. Na ovim izborima mogu da učestvuju samo registrovani članovi stranke koja organizuje izbore. Glasači koji nisu članovi mogu da dobiju glasačke listiće za druge mere ili nestranačka nadmetanja koja se odvijaju istog dana. Videti takođe odrednicu **Preliminarni izbori**.

Poslednja strana:

Svake četiri godine, „prvog utorka, posle prvog ponedeljka meseca novembra“, pored izbora za jednu trećinu Senata i celokupni Predstavnički dom Kongresa (treba naglasiti da se članovi Predstavničkog doma biraju na svake dve godine, dok mandati senatora traju šest godina), biraju se i Predsednik odnosno Potpredsednik Sjedinjenih Američkih Država. Imajući u vidu kolosalnu moć i značaj Sjedinjenih Američkih Država u globalizovanim svetskim odnosima, kao i ovlašćenja Predsednika (posebno u oblasti spoljne i bezbednosne politike), od toga ko će tog dana biti pobjednik na izborima, odnosno ko će osvojiti „čarobni broj“ od 270 elektorskih glasova, zavisi mnogo toga; ne samo građani Sjedinjenih Američkih Država, nego u većoj ili manjoj meri i drugi narodi sveta. Ne treba da čudi, otuda, besprimeran interes za ishod ovog izbornog nadmetanja gotovo u svakom delu Zemljine kugle. Ovogodišnji izbori nisu nikakav izuzetak: inače, sve ono što se bude dešavalo na dan izbora 6. novembra zapravo je završnica jednog dugog, iscrpljujućeg i skupog nadgornjavanja između aktuelnog predsednika Sjedinjenih Američkih Država, Baraka Obame i njegovih izazivača, pre svih kandidata Republikanske stranke, Mita Romnija.

Tim povodom, Centar za društveni dijalog i regionalne inicijative kao organizator Seminara studenata Fakulteta političkih nauka, pojačao je svoje snage saradnjom sa Udruženjem za studije SAD u Srbiji i svoj VI po redu seminar, koji se ove godine održava upravo u vreme predsedničkih izbora u Sjedinjenim Američkim Državama, posvetio upravo ovoj temi. Pored mnogobrojnih drugih aktivnosti, ideja organizatora je bila da se studenti diplomskih akademskih master studija Sjedinjenih Američkih Država na Univerzitetu u Beogradu - Fakultetu političkih nauka delatno uključe u ostvarivanje ovog poduhvata. Pored pažljivog praćenja izbora, odnosno samih kandidata i glavnih tema u kampanjama, jedna od važnijih stvari bila je i prevod upravo ovog Pojmovnika američkih izbora na srpski jezik. Sam pojmovnik je inače deo Internet sajta Stejt dipartmenta koji je posvećen američkim izborima.